

มหาวิทยาลัยมหิดล
สถาบันวิจัยประชากรและสังคม

RESEARCH BRIEF

นโยบายด้าน แรงงานต่างชาติทักษะสูง

สักกรินทร์ นิยมศิลป์

สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล

การเคลื่อนย้ายแรงงานต่างชาติทักษะสูง

ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีแนวโน้ม **เพิ่มขึ้นอย่างมาก**

ภายหลังวิกฤตโควิด-19 ตามการฟื้นตัวของเศรษฐกิจและการเปลี่ยนแปลงของประชากรในภูมิภาค

ประการแรก การรวมตัวทางเศรษฐกิจระดับภูมิภาคในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ได้ยกระดับการค้า การลงทุน และการย้ายถิ่น อีกทั้งความสำคัญที่เพิ่มขึ้นของเศรษฐกิจบนฐานความรู้ทำให้เกิดการโยกย้ายถิ่นฐานของผู้เชี่ยวชาญด้านไอทีและผู้เชี่ยวชาญด้านอื่นๆ ทั่วทั้งภูมิภาคมากขึ้น

ประการที่สาม การขยายตัวของนักศึกษาต่างชาติในภูมิภาคอาเซียน จากนโยบายส่งเสริมการศึกษานานาชาติของหลายประเทศในภูมิภาคอาเซียน ส่งผลให้มีจำนวนแรงงานต่างชาติทักษะสูงเพิ่มมากขึ้นด้วย เนื่องจากนักศึกษาเหล่านี้บางส่วนได้อยู่ทำงานต่อ ภายหลังจากสำเร็จการศึกษา

ประการที่ห้า ประเทศในเอเชียส่วนหนึ่ง เช่น ไทย สิงคโปร์ และญี่ปุ่น กำลังเข้าสู่สังคมสูงอายุ โดยมีสัดส่วนประชากรวัยแรงงานลดลง ส่งผลให้รัฐบาลประเทศเหล่านี้ ต้องรับแรงงานต่างชาติเข้ามาทำงานในตำแหน่งงานที่ว่าง โดยบางประเทศมีนโยบายวีซ่าที่หลากหลาย ตามระดับฝีมือแรงงานของผู้ย้ายถิ่น

ประการที่สอง

การย้ายถิ่นของแรงงานทักษะสูงในกลุ่มประเทศอาเซียนนับเป็นนโยบายสำคัญของประชาคมอาเซียน โดยประเทศต่างๆ ในอาเซียนได้ลงนามในข้อตกลง MRAs (Mutual Recognition Arrangements) เพื่อเพิ่มความคล่องตัวในการย้ายถิ่นของแรงงานที่มีทักษะของอาเซียนใน **8 สาขาวิชาชีพ** ได้แก่

วิศวกรรม

การพยาบาล

สถาปัตยกรรม

การแพทย์

ทันตกรรม

การท่องเที่ยว

การสำรวจ

การบัญชี

ประการที่สี่ หลายประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้ปรับเปลี่ยนนโยบายเพื่อดึงดูดแรงงานต่างชาติทักษะสูง เพื่อสนับสนุนอุตสาหกรรมเทคโนโลยีขั้นสูงของตน โดยเป็นส่วนหนึ่งของมาตรการส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศ

สำหรับประเทศไทย คาดว่าจะ

ต้องการแรงงาน

ทักษะจำนวน

ไม่ต่ำกว่า

2-3 ล้านคน

ภายในทศวรรษหน้าเพื่อตอบสนองความต้องการของอุตสาหกรรมเทคโนโลยีขั้นสูง และก้าวไปสู่ประเทศที่มีรายได้สูง ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยส่วนหนึ่งจะมาจากแรงงานทักษะต่างชาติ เนื่องจากอุปทานแรงงานในประเทศไม่พอเพียง

โดยประเทศไทยมีความต้องการผู้ย้ายถิ่นฐานถาวรจำนวนหนึ่งด้วย เพื่อรักษาเสถียรภาพของตลาดแรงงานในประเทศ

จากการลดลงของประชากรวัยแรงงาน อย่างต่อเนื่อง

อย่างไรก็ตามประเทศไทยมีการปรับตัวเข้ามาใช้ในการนำนโยบายดึงดูดแรงงานต่างชาติทักษะสูงมาใช้ เมื่อเปรียบเทียบกับหลายประเทศในเอเชีย แม้ว่าในช่วงก่อนการระบาดของโควิด-19

**ประเทศไทยได้เปิดตัว
โครงการสมาร์ตวิซ่า**

เพื่อดึงดูดแรงงานที่มีทักษะบางกลุ่ม

แต่กลับ **ไม่ได้รับการตอบรับมากนัก**
เนื่องจากข้อกำหนดของระบบราชการ ที่ยุ่งยาก

ภายหลังวิกฤตโควิด-19

ประเทศไทย **ได้ปรับปรุงนโยบายวิซ่า**

โดยเปิดตัววิซ่าพำนักระยะยาวรูปแบบใหม่
(Long-term Resident Visa - LTR Visa)

ที่มีอายุ 10 ปี

โดยมีวัตถุประสงค์

**เพื่อดึงดูดแรงงานทักษะจากต่างประเทศ
และบุคคลที่มีรายได้สูงจำนวน 1 ล้านคน**
เพื่อช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจของประเทศ

อย่างไรก็ตาม ข้อกำหนดที่เน้นไปที่

รายได้ของผู้สมัคร **มากกว่า**

การให้ความสำคัญกับทักษะ ความเชี่ยวชาญและ
การเป็นเจ้าของทรัพย์สินทางปัญญา ส่งผลให้โครงการดังกล่าว
ไม่สามารถดึงดูดแรงงานทักษะกลุ่มเป้าหมายได้มากนัก

นอกจากนี้ วิซ่าพำนักระยะยาวก็ยังไม่ใช่เส้นทางที่นำไปสู่การปรับเปลี่ยนสถานะเป็นผู้อยู่อาศัยถาวร หรือการเป็นพลเมือง เพื่อตอบสนองนโยบายการย้ายถิ่นเพื่อทดแทนประชากร (replacement migration policy) ในประเทศไทยได้

การดึงดูแรงงานต่างชาติทักษะสูง

เป็นเครื่องมือสำคัญในการยกระดับการพัฒนาประเทศและการพัฒนานโยบายให้กลุ่มคนดังกล่าวสามารถปรับเปลี่ยนสถานะเป็นผู้อยู่อาศัยถาวร หรือการเป็นพลเมืองไทย ถือเป็นแนวทางที่สำคัญที่จะตอบสนองนโยบายการย้ายถิ่นเพื่อทดแทนประชากรของประเทศไทย

ตัวอย่างเช่น

ประเทศไทยควรมีวีซ่าแบบยืดหยุ่น โดยอนุญาตให้แรงงานต่างชาติที่มีคุณสมบัติเหมาะสมสามารถพำนักได้นานขึ้นควบคู่ไปกับเส้นทางสู่การปรับเปลี่ยนสถานะเป็นผู้อยู่อาศัยถาวรได้

นอกจากนี้ ไทยควรมุ่ง

นโยบายส่งเสริมการศึกษานานาชาติ

โดยสนับสนุนให้มหาวิทยาลัยชั้นนำจากต่างประเทศขยายวิทยาเขตมายังประเทศไทย เพื่อดึงดูดนักวิชาการผู้เชี่ยวชาญและนักศึกษาที่มีคุณภาพ

ทั้งนี้ วิชาการศึกษาควรได้รับการปรับปรุงใหม่ให้มีระยะเวลาที่สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษา และไทยควรส่งเสริมให้นักศึกษาต่างชาติทำงานในประเทศไทยภายหลังจากจบการศึกษา โดยสามารถพำนักในไทยระยะหนึ่งเพื่อหางานทำภายหลังจากสำเร็จการศึกษา การปรับปรุงนโยบายดังกล่าวจะช่วยบรรเทาปัญหาการขาดแคลนแรงงานทักษะในประเทศไทยได้ในระยะยาว

นอกจากนี้ ยังมีนโยบายอื่น ๆ อีก ที่ไทยต้องดำเนินการเพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของประเทศ เช่น ดำเนินการอย่างจริงจังเพื่ออำนวยความสะดวกให้เกิดการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือตามข้อตกลง MRAs ของอาเซียน และส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนหมุนเวียนกันของประชากรสินค้า และบริการอย่างเสรีในภูมิภาคอย่างแท้จริง

ทั้งนี้ ท่านสามารถดูรายละเอียดเพิ่มเติมได้ในงานสัมมนาวันที่ 18 สิงหาคม 2566 ณ ห้องประชุม SEA JUNCTION หอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร